

ks. Stanisław Wronka

Konferencja naukowa
Sześćdziesiąt lat „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego”
w służbie odnowy biblijnej i liturgicznej w Polsce
(Kraków, 20 listopada 2007)

W roku 2007 kwartalnik „Ruch Biblijny i Liturgiczny” wydawany przez Polskie Towarzystwo Teologiczne obchodził 60-lecie swego istnienia (1948-2007). Była to dobra okazja, aby spojrzeć wstecz, podsumować dotychczasowy dorobek pisma i wytyczyć jego dalsze drogi. Nie mogło też zabraknąć słów wdzięczności i uznania dla założycieli „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” i ich kontynuatorów, szczególnie dla ks. doc. dra hab. Jerzego Chmiela, który w latach 1970-1979 był sekretarzem redakcji czasopisma, a przez ostatnie 25 lat pełnił funkcję redaktora naczelnego (1982-2007), łącząc ją przez spory czas z funkcją prezesa Polskiego Towarzystwa Teologicznego (1978-1987).

Uczyniono to w sposób uroczysty podczas konferencji naukowej *Sześćdziesiąt lat „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” w służbie odnowy biblijnej i liturgicznej w Polsce*, która miała miejsce w auli Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Krakowskiej przy ul. Podzamcze 8 w Krakowie 20 listopada 2007 roku. Wśród licznych uczestników, głównie z Krakowa i pobliskich ośrodków naukowych (Tarnów, Katowice, Kielce, Sandomierz), był kard. Franciszek Macharski, ks. prof. Jan Dyduch, rektor Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, i ks. prof. Jan Szczurek, dziekan Wydziału Teologicznego tejże akademii, członkowie Polskiego Towarzystwa Teologicznego, wykładowcy Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, przede wszystkim bibliści i liturgiści, recenzenci „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” i autorzy piszący do niego, klerycy i studenci uczelni teologicznych, osoby zakonne i świeccy. Z Warszawy przyjechał na to spotkanie znany biblista prof. dr hab. Zenon Ziółkowski. Nadeszło też sporo gratulacji i podziękowań z innych ośrodków teologicznych i kościelnych w Polsce.

Konferencję otworzył i prowadził ks. prof. Kazimierz Panuś, prezes Polskiego Towarzystwa Teologicznego, członek redakcji „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” i prorektor Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie.

Rozpoczęła się ona o godz. 15.00 modlitwą słowami Ps 19 (18) mówiącymi o chwale Bożej w przyrodzie i Prawie. Następnie prowadzący powitał zebranych i krótko przedstawił cele i program konferencji, która składała się z dwóch części: pierwsza, uroczysta była poświęcona ks. doc. Jerzemu Chmielowi, natomiast druga, robocza ukazywała historię „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego”, jego wkład w rozwój myśli i działalności na polu biblijnym i liturgicznym w Polsce oraz perspektywy czasopisma na przyszłość.

Po nim głos zabrał gospodarz miejsca ks. dr hab. Grzegorz Ryś, rektor Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Krakowskiej. Wyraził radość, że to spotkanie odbywa się w gmachu seminarium, ponieważ ks. Jerzy Chmiel był jego prefektem i nauczycielem wielu pokoleń kleryków. Rektor podkreślił jego umiłowanie Biblii na wzór Romana Brandstaettera, kompetencje i talent pedagogiczny, dzięki którym rozbudzał w przyszłych kapłanach fascynację słowem Bożym.

Uroczystą część konferencji otwarł ks. prof. Tomasz Jelonek, recenzent „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” i wykładowca Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, wygłaszając laudację na cześć ks. doc. dra hab. Jerzego Chmiela, wieloletniego redaktora naczelnego „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego”. Skoncentrował się w niej na zasługach jubilata jako prezesa Polskiego Towarzystwa Teologicznego i redaktora „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” w trudnych latach komunistycznych ograniczeń. To w dużym stopniu dzięki niemu towarzystwo i czasopismo mogły działać nieprzerwanie i nie stracić kontaktów z innymi ośrodkami i periodykami w kraju i za granicą. W uznaniu tych zasług ks. prof. Kazimierz Panuś wręczył ks. doc. Jerzemu Chmielowi medal Polskiego Towarzystwa Teologicznego *Bene Merenti* (Dobrze Zasłużonemu), na którym widnieją słowa św. Augustyna: „Deum et animam cupio scire” („Boga i duszę pragnę poznać”).

W słowie okolicznościowym jubilat podziękował za to wyróżnienie i docenienie jego wysiłków, a także za współpracę wielu osób, bez której prowadzenie tego dzieła byłoby niemożliwe. Podzielił się też refleksją nt. hermeneutyki biblijnej jako posługi myślenia, w której nawiązał do przemówienia Jana Pawła II wygłoszonego w krakowskiej kolegiacie św. Anny 8 czerwca 1997 roku na spotkaniu z okazji 600-lecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Na cześć roboczą konferencji złożyły się dwa bloki referatów, w których dominowały odpowiednio kwestie biblijne i liturgiczne w Kościele i na łamach „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego”. W referacie wprowadzającym ks. dr Sylwester Jędrzejewski SDB, sekretarz redakcji „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” i wykładowca Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, przedstawił *Początki i rozwój „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego”*. Uka-

zał w nim idee przyświecające założycielom pisma: bibliście ks. Aleksemu Klawkowi, liturgście o. Janowi Wieruszowi-Kowalskiemu OSB (pierwszym redaktorom naczelnym) i bibliście ks. Władysławowi Smerece (sekretarzowi redakcji), a potem ich kontynuatorom, jak również zawartości i profil „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” oraz jego ewolucję na przestrzeni 60 lat.

Następne dwa referaty uzupełniały się wzajemnie. Ks. prof. Tomasz Jelonek mówił nt. *Sześćdziesiąt lat – jakich? Dojrzewanie rozumienia Biblii w Kościele*. Przypominał, w jaki sposób Kościół katolicki przezwyciężał konflikty pomiędzy prawdami zawartymi w Biblii a wynikami nauk przyrodniczych i historycznych i doszedł do jasnego sprecyzowania zbawczego charakteru prawdy objawionej. Główne etapy tego procesu wyznaczała encyklika Piusa XII *Divino afflante Spiritu* (1943), konstytucja dogmatyczna o objawieniu Bożym *Dei Verbum* Soboru Watykańskiego II (1965) i dokument Papieskiej Komisji Biblijnej *Interpretacja Biblii w Kościele* (1993).

Z kolei ks. dr hab. Roman Bogacz, wykładowca Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, w referacie *Odnowa biblistyki katolickiej na łamach „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego”* przedstawił, jakie miejsce na łamach „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” znajdowała odnowa biblijna, nowe prądy i metody czytania, interpretacji i popularyzacji Biblii obecne w Kościele powszechnym i w jaki sposób czasopismo wpływało na zmianę kultury biblijnej w Kościele w Polsce. Z jego przeglądu jasno wynikało, że „Ruch Biblijny i Liturgiczny” spełnił dobrze to zadanie mimo niełatwych warunków, w jakich się ukazywał.

Po pierwszym bloku nastąpiła ok. 16.30 przerwa na kawę w refektarzu seminarijnym. Na drugi blok złożył się ponownie dwugłos poświęcony tym razem kwestiom liturgicznym. Najpierw ks. dr Janusz Mieczkowski, wykładowca Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, przybliżył *Ruch liturgiczny w Kościele na przestrzeni ostatnich sześćdziesięciu lat*. W swoim wystąpieniu podkreślił ścieranie się prądów reformatorskich i zachowawczych wśród liturgistów, którego efektem była reforma liturgii dokonana przez Sobór Watykański II. Przeprowadzone zmiany nie zakończyły jednak poszukiwań i w dalszym ciągu trwa dyskusja nad takim kształtem liturgii, by była ona zrozumiała dla ludzi i zbliżała ich do Boga.

W referacie *Recepcja odnowy liturgicznej w Kościele w publikacjach „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego”* ks. dr Jarosław Superson SAC, członek redakcji „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” i wykładowca Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, ukazał szczegółowo, jakie problemy liturgiczne podejmowali autorzy publikujący w „Ruchu Biblijnym i Liturgicznym” i w jaki sposób pomagali oni wcielać w życie postulatory odnowy liturgicznej na gruncie polskim. Dzięki ich głosowi odnowa ta przebiegała w naszym Kościele w sposób wyważony i pogłębiony.

Na koniec ks. dr Stanisław Wronka, redaktor naczelny „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” i wykładowca Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, zarysował *Perspektywy na przyszłość „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” na tle innych czasopism biblijnych i liturgicznych w Polsce*. Przedstawił najpierw panoramę powstałych w ostatnim czasie periodyków polskich o tematyce biblijnej i liturgicznej, które stanowią dla „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” duże wyzwanie (m.in. „Scriptura Sacra”, „Verbum Vitae”, „Zeszyty Naukowe Stowarzyszenia Biblistów Polskich”, „Liturgia Sacra”, „Anamnesis”), a następnie scharakteryzował warunki dalszego rozwoju czasopisma: skupienie wokół niego biblistów i liturgistów krakowskich, kontakt z innymi ośrodkami w kraju i za granicą, wysoki poziom naukowy i otwartość na wyzwania duszpasterskie, podejmowanie tematów na styku Biblii i liturgii, bogata informacja o inicjatywach biblijnych i liturgicznych, utrzymanie 6 punktów za umieszczoną w „Ruchu Biblijnym i Liturgicznym” publikację naukową. Konkludując stwierdził, że „Ruch Biblijny i Liturgiczny” jest bez wątpienia wielkim dziedzictwem, uznanym także przez inne ośrodki w Polsce, które zobowiązuje do twórczej kontynuacji.

Po zakończeniu referatów ks. prof. Kazimierz Panuś otworzył dyskusję. Zenon Ziółkowski podzielił się tekstem, który napisał w 1978 roku na 30-lecie „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego”, i podziękował za możliwość stąpania po śladach Jana Pawła II. Zabierający głos przypominali o wkładzie różnych osób w rozwój „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” i podkreślali odpowiedzialność całego środowiska, zwłaszcza Sekcji Biblijnej i Liturgicznej Polskiego Towarzystwa Teologicznego, za dalsze jego losy. Pytali, jak daleko mogą iść zmiany w liturgii, i wyrażali zaniepokojenie sytuacją w Kościele po zezwoleniu Benedykta XVI na używanie trydenckiego rytu mszy świętej. Liturgiści uspokajali, że nie ma żadnego niebezpieczeństwa podziałów wśród katolików, przeciwnie, decyzja papieża podkreśla jedność tradycji liturgicznej przy jej różnorodności. Wyjaśniali, że zmiany w liturgii są potrzebne ze względu na ciągłą ewolucję społeczeństw i kultur, ale nie mogą one następować zbyt szybko ani posuwać się za daleko, gdyż liturgia wymaga pewnej ciągłości i stałości. Było też parę dopowiedzeń, także ze strony prelegentów, gdyż ograniczenia czasowe nie pozwoliły im wyczerpać podjętych zagadnień. Zainteresowani będą mogli zajrzeć do pełnych tekstów, które zostały zamieszczone w publikacji pokonferencyjnej opublikowanej w Wydawnictwie UNUM.

Na zakończenie ks. prof. Kazimierz Panuś podsumował krótko obrady i podziękował organizatorom, prelegentom i uczestnikom tego owocnego spotkania.